

U kakvom se odnosu nalazi dobit prema kapitalu?

Ako je već teško da se odredi obična srednja stopa nadnice na datom mjestu i u (datum) vremenu, još je teže procijeniti dobit kapitala. Promjene u cijeni roba s kojima kapital trguje, sreća i nesreća njegovih rivala i mušterija, hiljadu drugih slučajeva kojima su robe izložene kako za vrijeme transporta tako i u skladištima, izazivaju promjenu u profitu svakog dana i gotovo svakog sata. (Smit, sv. I, str. 179, 180.) Koliko god je sad nemoguće s preciznošću odrediti dobit od kapitala, o njemu ipak možemo stvoriti predodžbu prema kamati od novca. Tko s novcem može mnogo zaraditi, taj mnogo daje za mogućnost da se s njim posluži, a ako malo zaradi njegovim posredstvom, onda daje malo. (Smit, sv. I, str. 181.) Proporcija koja se mora održati između obične kamatne stope i stope čiste dobiti nužno se mijenja s porastom ili padom dobiti. U Velikoj Britaniji se računa da je dvostruka kamata ono što trgovci nazivaju un profit honnete, modere, raisonnable;⁽²⁷⁾ to su izrazi koji ništa drugo ne kažu, već da je to običan i uobičajan profit. (Smit, tom I, str. 198.)

Koja je najniža stopa dobiti? A koja je najviša?

Najniža stopa obične dobiti od kapitala mora uvijek biti nešto viša nego što je nužno da bi kompenzirala slučajne gubitke, kojima je izloženo svako ulaganje kapitala. Ovaj surplus⁽²⁸⁾ je zapravo dobit ili le bénéfice net⁽²⁹⁾. Isto tako stvar stoji sa najnižim iznosom kamatne stope. (Smit, tom I, str. 196.)

Najviša stopa do koje se mogu popeti obični profiti jeste ona koja u većini robâ u cjelini oduzima zemljišnu rentu i svodi nadnicu za dostavljenu robu na najnižu cijenu, samo na izdržavanje radnika za vrijeme rada. Radnik se uvijek mora hraniti na jedan ili drugi način dok god se koristi u dnevnom poslu; zemljišna renta može sasvim otpasti. Primjer: u Bengaliji, ljudi indijske trgovačke kompanije. (Smit, tom I, str. 197, 198.)

Osim svih koristi neznatne konkurencije koje kapitalist u ovom slučaju smije iskorišćavati, može on na častan način držati tržišnu cijenu iznad prirodne cijene:

Prvo, pomoću trgovačke tajne ako je tržište jako udaljeno od onih koji ga opskrbljuju; naime, pomoću zataivanja promjene cijene, njenog